

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ
ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄВРОПИ”
(для магістрів)**

МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено доктором історичних наук, професором кафедри країнознавства *О. М. Гончаренко*

Затверджено на засіданні кафедри країнознавства (протокол № 2 від 29.02.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Гончаренко О. М. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Актуальні проблеми зовнішньої політики країн Європи” (для магістрів) — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 31 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, зміст дисципліни, завдання для самостійної роботи студентів за окремими модулями та темами, питання для самоконтролю, список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета самостійної роботи студента — сприяти повному засвоєнню базових понять і категорій зовнішньої політики країн Європи, її принципи, логіку, структуру, методи, позиції методології, засвоєні на лекціях курсу, і вміти їх практично застосовувати.

Курс “Актуальні проблеми зовнішньої політики країн Європи” підготовлено відповідно до вимог базового курсу магістерських програм із спеціальності “Міжнародні відносини”. Його мета — ознайомлення студентів з сучасним станом і тенденціями розвитку теорії і практики досліджень у сфері зовнішньої політики країн Європи, їх ролі в регіональній і глобальній системі міжнародних відносин, виокремлення особливостей основних шкіл та наукових течій. Велика увага приділяється особливостям функціонування зовнішньополітичного механізму європейських країн, розгляду інтегральних комплексних теорій і футурологічних концепцій, пов’язаних з процесами глобалізації і фундаментальними змінами в структурі і характері міжнародних відносин на початку ХХІ ст.

Основні завдання курсу:

- засвоїти основні принципи і моделі зовнішньої політики країн Європи;
- висвітлити основні школи та пріоритетні напрями їх політики;
- вільно орієнтуватися в особливостях функціонування зовнішньополітичного механізму і перспективах розвитку країн Європи.

Студент повинен навчитися свідомо здійснювати пошук і аналіз відповідної інформації та літератури у фондах бібліотек, в Інтернеті тощо.

ЗМІСТ
дисципліни
“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ
КРАЇН ЄВРОПИ”

Змістовий модуль I. Предмет, основні характеристики та концептуальні засади наукових досліджень зовнішньої політики країн Європи

Тема 1. Роль і місце досліджень зовнішньої політики країн Європи в сучасних науках про міжнародні відносини. Базові визначення та категорії, співвідношення з іншими дисциплінами

1. Роль і місце досліджень зовнішньої політики країн Європи в сучасних науках про міжнародні відносини. Предмет, методологічні принципи та категоріальний апарат наукових досліджень. Базові визначення та категорії, співвідношення з іншими дисциплінами.
2. Проблеми класифікації та диференціації. Співвідношення теоретичного та емпіричного рівнів досліджень. Структурні характеристики: видова та типологічна структура наукових досліджень зовнішньої політики країн Європи.
3. Структурно-функціональні рівні системи міждержавних відносин країн Європи. Глобальний рівень: роль та місце європейських країн. Регіональний та субрегіональний рівні.
4. Взаємодія глобального рівня зі структурами регіональних і субрегіональних рівнів. Рівень групових (коаліційних і міжкоаліційних) відносин. Рівень двосторонніх відносин та його особливості.

*Література: основна [1–11];
додаткова [56–66]*

Ключові поняття та терміни	
<ul style="list-style-type: none"> • політика і безпека • міжнародні відносини та міжнародна політика • міжнародна політика та регіональна безпека • базові визначення та категорії міжнародної політики • теоретичний та емпіричний рівні досліджень 	<ul style="list-style-type: none"> • типологічна структура наукових досліджень зовнішньої політики • міждержавні відносини країн Європи • глобальний рівень: роль європейських країн • регіональний рівень: роль європейських країн • рівень групових (коаліційних та міжкоаліційних) відносин

Питання для самоконтролю

1. Базові принципи та категорії наукових досліджень зовнішньої політики країн Європи.
2. Методологічні принципи та категоріальний апарат наукових досліджень зовнішньої політики країн Європи.
3. Проблеми класифікації та диференціації наукових досліджень зовнішньої політики країн Європи.
4. Еволюція підходів до розуміння і визначення проблеми класифікації та диференціації наукових досліджень зовнішньої політики країн Європи.
5. Рівні міжнародної політики (локальний, національний, регіональний, міжнародний, глобальний). Безпека і стабільність.
6. Взаємодія глобального рівня зі структурами регіональних і суб-регіональних рівнів

Теми рефератів

1. Основи наукових досліджень зовнішньої політики країн Європи.
2. Категоріальний апарат наукових досліджень. Базові визначення та категорії.
3. Структурні характеристики: видова та типологічна структура наукових досліджень зовнішньої політики країн Європи.
4. Структурно-функціональні рівні системи міждержавних відносин.
5. Рівень двосторонніх відносин та його особливості.

Питання для обговорення

1. Поняття “міжнародна політика”, “безпека”, “стабільність”, “розвиток”.

2. Суть об'єктивної та суб'єктивної трактовок проблем міжнародної політики.
3. Взаємодія глобального рівня зі структурами коаліційних і між-коаліційних відносин.

Змістовий модуль II. Системний підхід як основа сучасних досліджень зовнішньої політики країн Європи

Тема 2. Генезис та еволюція системних досліджень міжнародних відносин. Рівні та фази аналізу. Базові характеристики, структура, особливості функціонування складних міжнародних систем глобального та регіонального рівнів. Проблеми класифікації та диференціації

1. Генезис та еволюція системних досліджень міжнародних відносин. Рівні та фази аналізу.
2. Базові характеристики, структура, особливості функціонування складних міжнародних систем глобального та регіонального рівнів.
3. Основні особливості та класифікація міжнародних систем глобального та регіонального рівнів. Динаміка та фази еволюції регіональних міжнародних систем. Характеристики та принципи організації регіональних систем.
4. Національний суверенітет, територіальна цілісність та формальна рівність держав як базові принципи функціонування системи європейських держав-націй.

Література: основна [1; 3; 4];
додаткова [69–78]

Ключові поняття та терміни	
<ul style="list-style-type: none"> • системні дослідження • характеристики складних міжнародних систем • структура міжнародних систем • системні дослідження та міжнародні відносини • міжнародні системи та навколишнє середовище 	<ul style="list-style-type: none"> • елемент, компонент міжнародних систем • структура, функція міжнародних систем • класифікація міжнародних систем глобального рівня • класифікація міжнародних систем регіонального рівня

Питання для самоконтролю

1. Базові засади системних досліджень міжнародних відносин.
2. Системні дослідження міжнародних відносин: рівні та фази аналізу.
3. Особливості функціонування складних міжнародних систем.
4. Класифікація міжнародних систем глобального і регіонального рівнів.
5. Фази еволюції.
6. Проблеми визначення міжнародних систем.
7. Базові принципи та категорії міжнародних систем.
8. Європейські держави-нації в сучасних міжнародних системах.

Теми рефератів

1. Системний підхід у сучасних дослідженнях зовнішньої політики.
2. Принципи функціонування складних міжнародних систем глобального та регіонального рівнів.
3. Міжнародні системи та міжнародне навколишнє середовище.
4. Міжнародні системи та навколишнє середовище.
5. Фази еволюції регіональних міжнародних систем в ядерну добу.

Питання для обговорення

1. Динаміка та фази еволюції міжнародних систем у взаємозалежному світі.
2. Національний суверенітет як базовий принцип функціонування системи європейських держав-націй.
3. Територіальна цілісність як базовий принцип функціонування системи європейських держав-націй.
4. Формальна рівність держав як базовий принцип функціонування системи європейських держав-націй.

Змістовий модуль III. Сучасні теорії та концепції в наукових дослідженнях країн Європи

Тема 3. Історичний підхід та його особливості; політичний реалізм та неореалізм; політичний ідеалізм та

неоідеалізм; біхевіоризм, неомарксизм, політичний фемінізм, цивілізаційні теорії та ін.

1. Базові принципи класичної школи політики європейських країн. Історичний підхід та його особливості. Політичний реалізм та неореалізм. Фукідід, Гоббс, Макіавеллі, Ганс Морґентау. Неореалізм ядерної доби, вади і обмеження політичного реалізму.
2. Політичний ідеалізм та неоідеалізм. Руссо, Кант, Вудро Вільсон. Програма реформ європейської політики неолібералізму. Біхевіоризм та постбіхевіоризм. Факторні теорії та теорії поля. Проект “Вимірюваність націй”. Неомарксизм, політичний фемінізм, цивілізаційні та культурологічні теорії.
3. Ліберальна програма європейської політики: міжнародне право, міжнародні організації, інтеграція та демократизація.
4. Програма безпеки політичного реалізму: союзи, блоки, баланс сил, контроль над озброєннями.

Література: основна [12–19];
додаткова [59–75]

Ключові поняття та терміни	
<ul style="list-style-type: none">• класичні школи політики• історичний підхід• політичний реалізм• політичний неореалізм• політичний ідеалізм• політичний неоідеалізм	<ul style="list-style-type: none">• біхевіоризм та постбіхевіоризм• неомарксизм• політичний фемінізм• цивілізаційні теорії• світовий інтеграційний процес та політична теорія

Питання для самоконтролю

1. Історичний підхід та його особливості.
2. Базові принципи та особливості політичного реалізму і неореалізму.
3. Базові принципи та особливості політичного ідеалізму і неоідеалізму.
4. Базові принципи та особливості біхевіоризму і постбіхевіоризму

Теми рефератів

1. Проект “Вимірюваність націй”.
2. Факторні теорії та теорії поля в стратегічних дослідженнях.

3. Ліберальна програма європейської політики.
4. Програма безпеки політичного реалізму.
5. Неореалізм ядерної доби, вади і обмеження політичного реалізму.

Питання для обговорення

1. Нове політичне мислення та політична теорія.
2. Договори ОСО-1, ОСО-2, START-1, START-2 та проблеми підготовки інформаційно-аналітичного забезпечення.
3. Міжнародне право та міжнародні організації в програмі політичного ідеалізму.
4. Раціональне і чуттєве в програмі безпеки політичного реалізму.

Змістовий модуль IV. Роль та функції мозкових центрів у формуванні та імплементації зовнішньої політики країн Європи. Проблеми політизації експертизи та оптимізації рішень у зовнішньополітичному механізмі європейських країн

Тема 4. Мозкові центри у зовнішньополітичному механізмі розвинених країн Європи. Функції та механізми впливу і лобіювання. Проблеми політизації експертизи та методи їх вирішення. Прийняття та оптимізація політичного рішення

1. Мозкові центри у зовнішньополітичному механізмі розвинених країн Європи. Функції та механізми впливу і лобіювання. Основні типи та “сфери відповідальності” європейських мозкових центрів. Роль, функції та механізми впливу мозкових центрів на процеси формування та імплементації зовнішньої політики країн Європи.
2. Прийняття та оптимізація політичного рішення. Основні моделі формування і прийняття зовнішньополітичного рішення. Успіхи і обмеження загальної теорії рішень. Інформація як основа підготовки зовнішньополітичного рішення.
3. Прогнозування як основа оптимізації зовнішньополітичного рішення. Підходи та методи вирішення проблем політизації експертизи та оптимізації рішень, що приймаються.

4. Інформаційні потоки і проблеми аналітичного забезпечення процесу формування та імплементації зовнішньої політики. Базові принципи і етапи організації інформаційно-аналітичної роботи. Проблеми обробки інформації в держапараті і урядових структурах. Шляхи підвищення рівня інформаційно-аналітичної роботи. Система цілей і цінностей суспільства у підготовці, аналізі і формуванні зовнішньої політики.

Література: сновна [9; 10; 14];
додаткова [71; 78; 79]

Ключові поняття та терміни	
<ul style="list-style-type: none"> • “мозкові центри” • “сфери відповідальності” європейських мозкових центрів • роль, функції та механізми впливу • прийняття та оптимізація політичного рішення 	<ul style="list-style-type: none"> • загальна теорія рішень • моделі формування зовнішньополітичного рішення • оптимізація зовнішньополітичного рішення • проблема політизації експертизи

Питання для самоконтролю

1. Механізми впливу мозкових центрів на процеси формування та імплементації зовнішньої політики країн Європи. Безпека в період “холодної війни”.
2. Моделі формування і прийняття зовнішньополітичного рішення.
3. Концепція “нової Європи” та її функції.
4. Пріоритети політики Заходу після “холодної війни”.
5. Інформаційні потоки і основні проблеми аналітичного забезпечення процесу формування та імплементації зовнішньої політики.
6. Типи і форми інформаційної продукції в ЗП.

Теми рефератів

1. Еволюція і основні етапи процесів формування та імплементації зовнішньої політики країн Європи.
2. Прийняття та оптимізація політичного рішення.
3. Інформація як основа підготовки зовнішньополітичного рішення.
4. Основні типи та “сфери відповідальності” європейських мозкових центрів.
5. Система цілей і цінностей суспільства та принципи колективної безпеки в новій Європі.

Питання для обговорення

1. Колективна безпека в “новій Європі”. Системи, підходи, прогнозування і оцінювання.
2. Базові принципи і етапи організації інформаційно-аналітичної роботи.
3. Шляхи підвищення рівня інформаційно-аналітичної роботи.
4. Підходи та методи вирішення проблем політизації експертизи та оптимізації рішень, що приймаються.
5. Система цілей і цінностей суспільства у підготовці, аналізі і формуванні зовнішньої політики.
6. Форми прийняття політичного рішення в Україні.

Змістовий модуль V. Стратегічні дослідження, теорія та практика переговорів, врегулювання конфліктів, порівняльні дослідження європейської політики

Тема 5. Основи стратегічних досліджень світової політики та міжнародних відносин. Політика і стратегія. Теорія та практика переговорів у сучасному зовнішньополітичному механізмі. Методи аналізу та врегулювання конфліктів і порівняльних досліджень у політичній практиці країн Європи

1. Предмет стратегічних досліджень. Основні визначення, термінологія і співвідношення з іншими дисциплінами. СД і теорія МВ, СД і конфліктологія, СД і дослідження миру. Основні напрями, апарат і проблеми СД.
2. Політика і стратегія. Теорія та практика переговорів у сучасному зовнішньополітичному механізмі європейських країн. Методи і техніка аналізу та врегулювання конфліктів у політичній практиці країн Європи.
3. Основні принципи, етапи і проблеми розробки ефективної стратегії. Розширення поняття “стратегії”. Стратегії виживання. Стратегії розвитку. Стратегії національної безпеки. Проблема вибору стратегії. Стратегія нейтралітету і позаблоковості (на прикладі Австрії і Швеції).
4. “Велика” стратегія і сучасні стратегічні доктрини країн європейської спільноти. Стратегічні розробки центральних

інститутів в ЄС і окремих країнах (Великої Британії, Німеччини, Франції) на перспективу. Стратегічні завдання інтеграційних інститутів (ЄС, ЗЄС, ОБСЄ) в ХХІ ст.

5. Україна в стратегічних доктринах країн Європи.

Література: основна [9;16;18;25];
додаткова [44–58; 75]

Ключові поняття та терміни

<ul style="list-style-type: none">• стратегічні дослідження• теорія та практика переговорів• врегулювання конфліктів• порівняльні дослідження європейської політики• стратегічні дослідження і теорія МВ	<ul style="list-style-type: none">• стратегічні дослідження і конфліктологія• стратегічні дослідження і дослідження миру• політика і стратегія• стратегія нейтралітету і позаблоковості
--	--

Питання для самоконтролю

1. Основні напрями, апарат та проблеми СД.
2. Теорія та практика переговорів у сучасному зовнішньополітичному механізмі європейських країн.
3. Труднощі реалізації врегулювання конфліктів.
4. Основні принципи, етапи і проблеми розробки ефективної стратегії.
5. Розширення поняття стратегії.
6. Методи і техніка аналізу та врегулювання конфліктів.

Теми рефератів

1. Основні напрями, апарат та проблеми СД.
2. Стратегії національної безпеки.
3. Стратегії розвитку.
4. Стратегії виживання.
5. Стратегія нейтралітету і позаблоковості.
6. “Велика” стратегія і сучасні стратегічні доктрини країн європейської спільноти.

Питання для обговорення

1. Стратегічні розробки центральних інститутів ЄС.
2. Стратегічні розробки Великої Британії.
3. Стратегічні розробки Німеччини.
4. Стратегічні розробки Франції на перспективу.

5. Стратегічні завдання інтеграційних інститутів (ЄС, ЗЄС, ОБСЄ) у XXI ст.
6. Україна в сучасних доктринах країн Європи.

Змістовий модуль VI. Методи аналізу, розробки та імплементації асиметричних стратегій, контрстратегій та програм у зовнішньополітичній практиці країн регіону

Тема 6. Асиметричні відносини у міжнародних відносинах та зовнішній політиці країн Європи. Асиметрія двосторонніх відносин, її особливості. Асиметричні стратегії та контрстратегії, критерії їх ефективності

1. Асиметричні відносини в міжнародних відносинах та зовнішній політиці країн Європи. Методологічні засади вивчення асиметричних відносин. Концептуальні засади і проблеми класифікації. Передумови та особливості формування асиметрії в міжнародних відносинах. Асиметрія зовнішніх і внутрішніх впливів.
2. Асиметрія двосторонніх відносин, її особливості. Асиметрія міжнародних економічних відносин, її специфіка. Військово-політичні аспекти асиметричних відносин. Асиметричні відносини у гуманітарній і культурологічній сферах.
3. Асиметричний характер міжнародних конфліктів, типи та види асиметрій. Мораль і політика в асиметричних відносинах на світовій арені. Морально-етичний вимір асиметричних стратегій.
4. Асиметричні стратегії та контрстратегії, критерії їх ефективності.

Література: основна [1; 3; 42–43];
додаткова [36–40]

Ключові поняття та терміни	
<ul style="list-style-type: none"> • асиметричні відносини • особливості формування асиметрії в міжнародних відносинах • асиметрія двосторонніх відносин • типи та види асиметрій 	<ul style="list-style-type: none"> • асиметрія міжнародних економічних відносин • асиметричний характер міжнародних конфліктів • асиметричні стратегії та контрстратегії в міжнародних відносинах

Питання для самоконтролю

1. Основні підходи до розробки та імплементації асиметричних стратегій.
2. Особливості формування асиметрії в міжнародних відносинах.
3. Асиметрія багатосторонніх відносин та її особливості.
4. Принципи асиметричних відносин у гуманітарній і культурологічній сферах.
5. Специфіка асиметрії міжнародних економічних відносин.
6. Морально-етичний вимір асиметричних стратегій.

Теми рефератів

1. Асиметричні відносини в міжнародних відносинах та зовнішній політиці країн НАТО.
2. Асиметричні відносини та врегулювання криз.
3. Асиметрія та структурна перебудова збройних сил у “новій Європі”.
4. Проблеми класифікації асиметричних відносин.
5. Військово-політичні аспекти асиметричних відносин і НАТО.
6. Мораль і політика в асиметричних відносинах європейських країн.

Питання для обговорення

1. Асиметричні відносини та проблеми реорганізації ЄС, ЗЄС та НАТО.
2. Асиметричні відносини та колективна безпека в “новій Європі”.
3. Мораль і політика в асиметричних відносинах на світовій арені.
4. Порівняльний аналіз політики України та Російської Федерації з погляду асиметричних відносин.
5. Альтернативи і перспективи подальшого поширення асиметрії в міжнародних відносинах.

Змістовий модуль VII. “Економізація” зовнішньополітичної діяльності країн Європи. Міжнародні режими та міжнародні інститути

Тема 7. Процеси “економізації” зовнішньополітичної діяльності в сучасному світі. Теорія та практика “мондіалізму” та переродження геополітики в гео-економіку. Міжнародна політична економіка та МВ. Міжнародні режими та міжнародні інститути: моделі політичного реалізму та політичного ідеалізму

1. Міжнародні економічні відносини та зовнішня політика. Процеси “економізації” зовнішньополітичної діяльності в сучасному світі. Міжнародні інтеграційні процеси та зовнішня політика країн Європи.
2. Теорія та практика “мондіалізму”, переродження геополітики в гео-економіку. Френсіс Фукуяма і “кінець історії”. Жак Атталі і гео-економіка.
3. Самуель Хантінгтон і неоатлантизм.
4. Міжнародна політична економіка та внутрішня політика країн ЄС. Міжнародні режими та міжнародні інститути: моделі політичного реалізму та політичного ідеалізму. Транснаціональні актори та їх роль.
5. Глобалізація міжнародних режимів: конкуруючі тенденції та підходи.
6. Основні пріоритети та напрями імплементації процесів “економізації” зовнішньополітичної діяльності України відповідно до глобальних тенденцій у сучасних міжнародних відносинах та практиці країн Європи.

Література: основна [1–3; 9; 24; 71];
додаткова [44–53]

Ключові поняття та терміни

<ul style="list-style-type: none">• міжнародні економічні відносини• міжнародні інтеграційні процеси• теорія “мондіалізму”• міжнародна політична економіка та внутрішня політика	<ul style="list-style-type: none">• класифікація міжнародних режимів• типи та види транснаціональних акторів• методи імплементації процесів “економізації”• процеси “економізації” на пострадянському просторі
---	---

Питання для самоконтролю

1. Економічні відносини та зовнішня політика.
2. Економічні відносини як інструменти політики.
3. Френсіс Фукуяма і “кінець історії”.
4. Фази та динаміка переродження геополітики в геоекономіку.
5. Міжнародна політична економіка та внутрішня політика країн НАТО.
6. Позитивні моменти процесів “економізації”.
7. Негативні моменти процесів “економізації”.
8. Глобалізація міжнародних режимів.

Теми рефератів

1. Теорія та практика “мондіалізму”.
2. Процеси “економізації” та внутрішня політика країн ЄС.
3. Пріоритети та напрями імплементації процесів “економізації” зовнішньополітичної діяльності України.
4. Глобалізація міжнародних режимів.
5. Міжнародні інтеграційні процеси: тенденції та підходи.

Питання для обговорення

1. Особливості процесів “економізації” на посткомуністичному просторі.
2. Жак Атталі і геоекономіка.
3. Самуель Хантінгтон і неоатлантизм.
4. Військово-політична інтеграція в “новій Європі”.
5. Порівняльний аналіз процесів “економізації” в Україні та Російській Федерації.
6. Концепції та проблеми “економізації” зовнішньополітичної діяльності України.
7. Україна та міжнародні режими і міжнародні інститути.

Змістовий модуль VIII. Процеси глобалізації та нові виклики, проблеми зовнішньої політики європейських країн

Тема 8. Процеси глобалізації та їх вплив на зовнішню політику і структуру міжнародних відносин. Сучасна глобалістика та проблеми глобального

менеджменту. Міжнародні режими та міжнародні інститути в умовах глобалізації

1. Глобальні трансформації та фундаментальні зміни міжнародних відносин і зовнішньополітичної практики країн світу. Сучасні концепції та парадигми глобалістики і глобалізації політичного, економічного та соціального розвитку.

2. Глобальне управління та глобальний менеджмент. Політика європейських країн та України в умовах глобалізації економіки та взаємозалежності.

3. Глобальні проблеми та безпека розвитку: досвід країн Європи. Глобальні трансформації та еволюція концепцій державності в європейських країнах. Від концепції національного до концепції функціонального суверенітету. Співвідношення глобальних, регіональних і національних пріоритетів в епоху глобалізації. Регулятивні механізми глобальних і регіональних міжнародних систем.

4. Стратегічний вибір України в ХХІ ст.: захист національних інтересів, безпека розвитку та конкурентоспроможність в Європі і світі.

Література: основна [7–9; 13–14; 28];
додаткова [65–75]

Ключові поняття та терміни	
<ul style="list-style-type: none">• глобальні трансформації• парадигми глобалістики• глобальне управління• глобальний менеджмент• безпека розвитку• глобальні трансформації та концепції державності• глобальні трансформації та внутрішня політика	<ul style="list-style-type: none">• класифікація міжнародних режимів у сучасній глобалістиці• концепція національного суверенітету• концепція функціонального суверенітету• регулятивні механізми глобальних і регіональних міжнародних систем

Питання для самоконтролю

1. Глобальні процеси та зовнішня політика.
2. Глобальні проблеми в системі міжнародних відносин.
3. Фази та ключові елементи глобалізації.
4. Динаміка глобалізації та геополітика.
5. Міжнародна політична економіка в епоху глобалізації.
6. Позитивні моменти процесів глобалізації.
7. Негативні моменти процесів глобалізації.
8. Глобалізація міжнародних інститутів.

Теми рефератів

1. Глобальні проблеми та безпека розвитку.
2. Процеси глобалізації та внутрішня політика країн ЄС.
3. Пріоритети та напрями врахування глобальних тенденцій у зовнішньополітичній діяльності України.
4. Глобалізація міжнародних режимів.
5. Міжнародні інтеграційні процеси в умовах глобалізації.

Питання для обговорення

1. Особливості процесів глобалізації на посткомуністичному просторі.
2. Глобальні проблеми та безпека розвитку: досвід країн Європи.
3. Військово-політична інтеграція в умовах глобалізації.
4. Співвідношення глобальних, регіональних та національних пріоритетів у “новій Європі”.
5. Порівняльний аналіз процесів глобалізації в Україні та Російській Федерації.
6. Концепції та проблеми функціонального суверенітету.
7. Україна та міжнародні режими в умовах глобалізації.

Змістовий модуль ІХ. Футурологія міжнародних відносин та роль європейських країн в процесах становлення “нового світового порядку”

Тема 9. Міжнародні відносини і футурологія. Класифікація базових шкіл і течій сучасної футурології міжнародних відносин. Прогнози і моделі нового світового економічного та політичного порядку. Альтернативні моделі ролі та місця України в світі у майбутньому.

1. Міжнародні відносини і футурологія. Класифікація базових шкіл і течій сучасної футурології міжнародних відносин. “Оптимістичний і песимістичний “ напрями, технологічний детермінізм і розчарування в прогресі.
2. Концепції “індустріального”, “постіндустріального”, “технологічного”, “інформаційного” та “електронного” суспільств.

3. Основні положення та постулати праць У. Ростоу, Дж. Гелбрейта, Д. Белла, З. Бжезинського, У. Фромма, Дж. Макдермотта, Г. Кана, Дж. Нейсбітта, А. Азімова, О. Тоффлера та ін.
4. Доповіді Римському Клубу та їх роль у сучасному світі. Моделі і прогнози Дж. Форрестера, Д. Медоуза, М. Месаровича, Е. Пестеля, Д. Габора, Е. Ласло, Т. Монбріаля, Дж. Боткіна, А. Кінга, Б. Гаврилишина та ін.
5. Новий світовий порядок і перспективи розвитку країн Європи та цивілізації в цілому у футурологічних моделях і прогнозах.

Література: основна [71; 75; 79];
додаткова [3; 7–8; 21–25]

Ключові поняття та терміни	
<ul style="list-style-type: none"> • геополітичний вибір • цивілізаційний простір • футурологія міжнародних відносин • технологічний детермінізм • концепція “індустріального” суспільства 	<ul style="list-style-type: none"> • концепція “постіндустріального” суспільства • концепція “технотронного” суспільства • концепція “інформаційного” суспільства • новий світовий порядок

Питання для самоконтролю

1. Базові школи і течії сучасної футурології міжнародних відносин.
2. Основні тези і висновки праць У. Ростоу та Дж. Гелбрейта.
3. Основні тези і висновки праць Д. Белла та З. Бжезинського.
4. Основні тези і висновки праць У. Фромма та Дж. Макдермотта.
5. Основні тези і висновки праць Г. Кана, Дж. Нейсбітта, А. Азімова.
6. Основні тези і висновки праць О. Тоффлера та доповідей Римському Клубу.

Теми рефератів

1. Основні положення та постулати концепції “постіндустріального” суспільства.
2. Основні положення та постулати концепції “технотронного” суспільства.

3. Основні положення та постулати концепції “інформаційного” суспільства.
4. Основні положення та постулати концепції “електронного” суспільства.
5. Футурологічні доктрини та проблеми майбутнього України.

Питання для обговорення

1. Альтернативи стратегічного вибору у взаємозалежному світі.
2. Новий світовий порядок та перспективи розвитку країн пострадянського простору.
3. Футурологічні моделі та прогнози майбутнього України.
4. “Новий світовий порядок” та регіональні стратегії.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Предмет, методологічні принципи та категоріальний апарат досліджень зовнішньої політики країн Європи в сучасних науках про міжнародні відносини.
2. Базові визначення та категорії наукових досліджень зовнішньої політики країн Європи, співвідношення з іншими дисциплінами. Проблеми класифікації та диференціації.
3. Співвідношення теоретичного та емпіричного рівнів наукових досліджень зовнішньої політики країн Європи. Структурні характеристики: видова та типологічна структура наукових досліджень зовнішньої політики країн Європи.
4. Структурно-функціональні рівні системи міждержавних відносин країн Європи. Глобальний рівень: роль та місце європейських країн.
5. Структурно-функціональні рівні системи міждержавних відносин країн Європи. Регіональний та субрегіональний рівні. Взаємодія глобального рівня з структурами регіональних і субрегіональних рівнів.
6. Структурно-функціональні рівні системи міждержавних відносин країн Європи. Рівень групових (коаліційних та міжкоаліційних) відносин.
7. Структурно-функціональні рівні системи міждержавних відносин країн Європи. Рівень двосторонніх відносин та його особливості.

8. Генезис та еволюція системних досліджень міжнародних відносин. Рівні та фази аналізу.
9. Базові характеристики, структура та особливості функціонування складних міжнародних систем глобального та регіонального рівнів.
10. Міжнародні системи та навколишнє середовище. Елемент, компонент, структура, функція.
11. Основні особливості та класифікація міжнародних систем глобального та регіонального рівнів. Динаміка та фази еволюції регіональних міжнародних систем.
12. Характеристики та принципи організації регіональних систем. Національний суверенітет, територіальна цілісність та формальна рівність держав як базові принципи функціонування системи європейських держав-націй.
13. Базові принципи класичної зовнішньополітичної школи європейських країн. Історичний підхід та його особливості.
14. Політичний реалізм та неореалізм. Фукідід, Гоббс, Макіавеллі, Ганс Моргентау.
15. Неореалізм ядерної доби, вади і обмеження політичного реалізму.
16. Політичний ідеалізм та неоідеалізм: Руссо, Кант та Вудро Вілсон.
17. Програма реформ європейської політики неолібералізму.
18. Біхевіоризм та постбіхевіоризм. Факторні теорії та теорії поля. Проект “Вимірюваність націй”.
19. Неомарксизм, політичний фемінізм, цивілізаційні та культурологічні теорії.
20. Ліберальна програма європейської політики: міжнародне право, міжнародні організації, інтеграція та демократизація.
21. Програма безпеки політичного реалізму: союзи, блоки, баланс сил, контроль над озброєннями.
22. Класичні підходи до аналізу і передбачення динаміки політичних систем. Особливості сучасного зовнішньополітичного механізму європейських країн.
23. Принципи теорії вимірів параметрів соціально-політичних систем. Проблема вимірів у суспільних науках.
24. Ефект соціального зворотного зв'язку. Неможливість повного кількісного описання об'єкта аналізу у міжнародних системах.

25. Системи показників та індикаторів як інструмент вивчення і аналізу соціально-політичних систем. Методи відбору і інтеграції показників. Вагові коефіцієнти.
26. Генеральні, узагальнені показники (індекси). Методи багатомірності статистики: факторний аналіз. Кластерний аналіз, методи “розпізнавання образів”. Критерії відбору показників і оцінки рівня їх репрезентативності.
27. “Профіль” прогнозу і “прогностичний фон”. Принципи побудови комплексних систем соціально-політичної статистики.
28. Сучасні методи аналізу і прогнозування. Пошукові і нормативні методи.
29. Сучасні методи аналізу і прогнозування. Опитування громадської думки, експертні методи.
30. Сучасні методи аналізу і прогнозування. Методи моделювання, ігрові, сценарні, морфологічні та ін. методи.
31. Сучасні методи аналізу і прогнозування. Проблеми класифікації методів аналізу і прогнозування.
32. Інформація і ефективність зовнішньополітичної діяльності. Інформаційні “проколи” в зовнішньополітичному механізмі європейських країн.
33. Мозкові центри в зовнішньополітичному механізмі розвинених країн Європи. Функції та механізми впливу і лобіювання.
34. Основні типи та “сфери відповідальності” європейських мозкових центрів. Роль, функції та механізми впливу мозкових центрів на процеси формування та імплементації зовнішньої політики країн Європи.
35. Основні типи та “сфери відповідальності” європейських мозкових центрів. Трансатлантичні зв’язки.
36. Прийняття та оптимізація політичного рішення. Моделі формування і прийняття зовнішньополітичного рішення. Успіхи і обмеження загальної теорії рішень.
37. Інформація як основа підготовки зовнішньополітичного рішення. Прогнозування як основа оптимізації зовнішньополітичного рішення. Підходи та методи вирішення проблем політизації експертизи та оптимізації рішень, що приймаються.
38. Інформаційні потоки і основні проблеми аналітичного забезпечення процесу формування та імплементації зовнішньої політики.

39. Базові принципи і етапи організації інформаційно-аналітичної роботи. Типи і форми інформаційної продукції, що готується і циркулює у зовнішньополітичному апараті сучасної держави.
40. Проблеми аналітичної обробки інформації в держапараті і урядових структурах. Шляхи підвищення рівня інформаційно-аналітичної роботи.
41. Система цілей і цінностей суспільства у підготовці, аналізі і формуванні зовнішньої політики.
42. Предмет стратегічних досліджень. Основні визначення, термінологія і співвідношення з іншими дисциплінами.
43. Предмет стратегічних досліджень: СД і теорія МВ, СД і конфліктологія, СД і дослідження миру.
44. Предмет стратегічних досліджень. Основні напрями, апарат та проблеми СД.
45. Теорія та практика переговорів у сучасному зовнішньополітичному механізмі європейських країн.
46. Методи і техніка аналізу та врегулювання конфліктів і порівняльних досліджень у політичній практиці країн Європи.
47. Політика і стратегія. Основні принципи, етапи і проблеми розробки ефективної стратегії. Розширення поняття “стратегії”.
48. Політика і стратегія. “Стратегії виживання”. Стратегії розвитку.
49. Політика і стратегія. “Стратегії національної безпеки”. Проблема вибору стратегії.
50. Політика і стратегія. “Стратегії нейтралітету і позаблоковості” (на прикладі Австрії і Швеції).
51. Політика і стратегія. ”Велика” стратегія і сучасні стратегічні доктрини країн європейської спільноти (ЄС) (порівняльні дослідження).
52. Політика і стратегія. Стратегічні розробки центральних інститутів ЄС і окремих країн (Великої Британії, Німеччини, Франції) на перспективу.
53. Стратегічні завдання інтеграційних інститутів (ЄС, ЗЄС, ОБСЄ) в XXI ст.
54. Україна в стратегічних доктринах країн Європи.
55. Асиметричні відносини в міжнародних відносинах і зовнішній політиці країн Європи. Методологічні засади вивчення асимет-

ричних відносин. Концептуальні засади і проблеми класифікації.

56. Передумови та особливості формування асиметрії в міжнародних відносинах. Асиметрія зовнішніх і внутрішніх впливів.
57. Асиметрія двосторонніх відносин та її особливості.
58. Асиметрія міжнародних економічних відносин та її специфіка.
59. Військово-політичні аспекти асиметричних відносин.
60. Асиметричні відносини в гуманітарній і культурологічній сферах.
61. Асиметричний характер міжнародних конфліктів, типи та види асиметрій.
62. Мораль і політика в асиметричних відносинах на світовій арені. Морально-етичний вимір асиметричних стратегій.
63. Асиметричні стратегії та контрстратегії і критерії їх ефективності.
64. Міжнародні економічні відносини та зовнішня політика.
65. Процеси “економізації” зовнішньополітичної діяльності в сучасному світі. Міжнародні інтеграційні процеси та зовнішня політика країн Європи.
66. Теорія та практика “мондіалізму”, переродження геополітики в геоeкономіку.
67. Френсіс Фукуяма і “кінець історії”.
68. Жак Атталі і геоeкономіка.
69. Самуель Хантінгтон і неоатлантизм.
70. Міжнародна політична економіка та внутрішня політика країн ЄС.
71. Міжнародні режими та міжнародні інститути: моделі політичного реалізму та політичного ідеалізму.
72. Транснаціональні актори та їх роль. Глобалізація міжнародних режимів: конкуруючі тенденції та підходи.
73. Основні пріоритети та напрями імплементації процесів “економізації” зовнішньополітичної діяльності України відповідно до глобальних тенденцій у сучасній міжнародній практиці країн Європи.
74. Глобальні трансформації та фундаментальні зміни міжнародних відносин і зовнішньополітичної практики країн світу.
75. Сучасні концепції та парадигми глобалістики і глобалізації політичного, економічного та соціального розвитку. Глобальне управління та глобальний менеджмент.

76. Політика європейських країн та України в умовах глобалізації економіки і взаємозалежності.
77. Глобальні проблеми та безпека розвитку: досвід країн Європи.
78. Глобальні трансформації та еволюція концепцій державності в європейських країнах.
79. Від концепції національного до концепції функціонального суверенітету.
80. Співвідношення глобальних, регіональних та національних пріоритетів в епоху глобалізації.
81. Регулятивні механізми глобальних і регіональних міжнародних систем.
82. Стратегічний вибір України в XXI ст.: захист національних інтересів, безпека розвитку та конкурентоспроможність в Європі і світі.
83. Міжнародні відносини і футурологія. Класифікація базових шкіл і течій у сучасній футурології міжнародних відносин.
84. “Оптимістичний і песимістичний” напрями, технологічний детермінізм і розчарування в прогресі.
85. Концепції “індустріального”, “постіндустріального”, “технотронного”, “інформаційного” та “електронного” суспільств.
86. Основні положення та постулати праць У. Ростоу, Дж. Гелбрейта.
87. Основні положення та постулати праць Д. Белла, З. Бжезинського.
88. Основні положення та постулати праць У. Фромма, Дж. Макдермотта, Г. Кана, Дж. Нейсбітта.
89. Основні положення та постулати праць А. Азімова, О. Тоффлера.
90. Доповіді Римському Клубу та їх роль у сучасному світі.
91. Моделі і прогнози Дж. Форрестера, Д. Медоуза.
92. Моделі і прогнози М. Месаровича, Е. Пестеля.
93. Моделі і прогнози Д. Габора, Е. Ласло, Т. Монбріалья, Дж. Боткіна.
94. Моделі і прогнози А. Кінга, Б. Гаврилишина.
95. Новий світовий порядок і перспективи розвитку країн Європи та цивілізації в цілому у футурологічних моделях і прогнозах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Вступ і загальна література до курсу

1. *Holsti K. I.* International politics. A Framework of Analysis — N-Y., 1998.
2. *Kegley Ch., Wittkopf E.* World politics. Trends and Transformations. — N-Y., 1998.
3. *The Globalization of World Politics. An Introduction to International Relations.* Ed. By Baylis J. and Smith, S. — N-Y., 1998.
4. *Система, структура и процесс развития современных международных отношений /* Под ред. В. И. Гантмана. — М., 1984.
5. *Мальський М., Мацях М.* Теорія міжнародних відносин. — Львів, 2003
6. *Арон Р.* Мир і війна між націями. — К., 2001.
7. *Глобалізація і безпека розвитку.* — К., 2002.
8. *Глобальні трансформації і стратегії розвитку.* — К., 2000.
9. *Гончаренко А. Н.* Прогнозирование и политика. — К., 1993.
10. *Цыганков П. А.* Международные отношения. — М., 2000.
11. *Международные отношения: социологические подходы /* Под ред. П. А. Цыганкова. — М., 1998.
*II. Огляд основних підходів. Традиційний історичний підхід.
Ліберальний ідеалізм. Біхевіоризм. Класичний політичний реалізм*
12. *Kegley Ch., Wittkopf E.* World politics. Trends and Transformations. — N-Y., 1998.
13. *The Globalization of World Politics. An Introduction to International Relation.* Ed. By Baylis J. and Smith, S. — N-Y., 1998.
14. *Clemens W.* Dynamics of international Relations. — 1998.
15. *Кант И.* Вечный мир. — М., 1984.
16. *Мальський М., Мацях М.* Теорія міжнародних відносин, — Львів, 2002.
17. *Кукулка Ю.* Проблемы теории международных отношений. — М., 1980.
18. *Morgenthau H.* Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace. — 1984.
19. *Макиавелли Н.* Государь. — М., 1990.

III. *Неомарксизм. Теорія світових систем. Неолібералізм. Неореалізм та їх модифікації. Модерністські теорії: фемінізм, історична соціологія, постмодернізм тощо*

20. *Себайн Дж., Торсон Т.* Історія політичної думки. — К., 1997.
21. *Controversies in International Relations. Realism and Neoliberal Challenge* Ed. By C. Kegley.
22. *Neorealism and Neoliberalism: The Contemporary Debate.* Ed. by D. Baldwin. — 1993.
23. *Tichner A. H.* Morgenthau Principles of Political Realism A Feminist Reformulation. Millenium 17 (3). — 1983.
24. *Kegley Ch. Wittkopf F.* World politics. Trends and Transformations. — 1998.
25. *Morgenthau H.* Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace. — 1984.
26. *The Globalization of World Politics. An Introduction to International Relation.* Ed. By Baylis J. and Smith, S. — N-Y., 1998.
27. *Wallerstein I.* The Modern World System. — 1989.

IV. *Міжнародна політична економія МВ*

28. *Ломакин В. К.* Мировая экономика. — М., 1998.
29. *Филипенко А. С.* Мировая торговля. — М., 1998.
30. *Международные экономические отношения.* — М., 1998.
31. *Frieden J. A. D. A. Lake, eds.* International Political Economy. — 1992.
32. *Murphy C. N. Tooz eds.* The New International Political Economy. — 1990.
33. *Stiles K. W. Akoha, eds.* International Political Economy. — 1994.

V. *Міжнародні режими та міжнародні інститути*

34. *Barnston R.* Modern Diplomacy. — 1997.
35. *Felthman R.* Diplomatic Handbook. — 1998.
36. *Дипломатический словарь: В 3 т.* — М., 1971.
37. *Archer C.* International Organization. — 1992.
38. *Морозов Г. И.* Международные организации. — М., 1996.
39. *Киссинджер Г.* Дипломатия. — М., 1997.

VI. *Міжнародна безпека. Дослідження проблем миру та теорія конфліктів*

40. *Buzan B.* Introduction to Strategic Studies. — 1989.

41. *Job V. Insecurity Dilemma.* — 1992.
42. *Національна безпека України: історія і сучасність /* За ред. О. Гончаренка. — К., 1993.
43. *Коллинз Дж. Большая стратегия: принципы и практика.* — М., 1975.
44. *Alexander Goncharenko. Ukrainian-Russian Relations: An Unequal Partnership.* — London: Royal Institute for Defense Analysis, 1995.
45. *Мінгазутдінов І. О. Міжнародна та європейська безпека: Конспект лекцій.* — К.: Ін-т міжнар. відносин, 1998. — 68 с.
46. *Асиметрія міжнародних відносин /* За ред. Г. Перепелиці, О. Субтельного. — К.: Стилос, 2005.
47. *О. М. Гончаренко. Асиметричні стратегії в зовнішній політиці та політиці національної безпеки: Історичні витоки та критерії ефективності //* Політика і час. — 2005. — № 11.

Додаткова

48. *История Европейской интеграции (1945 — 1994).* / Под ред. А. С. Намазовой, Б. Эмерсон. — М.: ИВИ РАН, 1995.
49. *Заглядывая в XXI век: Европейский Союз и Содружество Независимых Государств.* — М.: Интердиалект, 1998.
50. *Копійка В. В. Розширення Європейського Союзу: теорія і практика інтеграційного процесу.* — К., 2002. — 245 с.
51. *Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення* — К., 2001 — 450 с.
52. *Бураковський І., Немиря Г., Павлюк О. Дорога в майбутнє — дорога в Європу: Європейська інтеграція України.* — К., 2000. — 108 с.
53. *Годун С. Д. Проблеми інтеграції України до Європейського Союзу: Навч. посіб.* — К.: Ін-т міжнар. відносин, 1999. — 121 с.
54. *Крушинський В. Ю. Європейський Союз: історія і сучасність: Конспект лекцій.* — К.: Ін-т міжнар. відносин, 2000. — 79 с.
55. *Манжола В. А., Білоусов М. М., Гайдуков Л. Ф. та ін. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–70-ті роки).* — К.: Либідь, 1999. — 558 с.
56. *Манжола В. А., Білоусов М. М., Гайдуков Л. Ф. та ін. Міжнародні відносини та зовнішня політика (70-ті -90-ті роки).* — К.: Либідь, 2001. — 520 с.

57. *Клаус-Дитер Борхард*. Европейская интеграция. Происхождение и развитие Европейского Союза. — М.: Ассоциация европейских исследований (АЕВИС), 1996.
58. *Гончаренко А. Н.* Комплексное прогнозирование в системе “общество-окружающая среда”. — К., 1986.
59. *Европейский Союз* на пороге XXI века. — М.: УРСС, 2001.
60. *Гришин А. В., Никольский Н. И.* Системный анализ международных отношений. — М., 1982.
61. *Доронина Н. И.* Международный конфликт. — М., 1981.
62. *Дольникова Р. Н.* Методология и методика прогнозирования внешней политики государств. — М., 1980.
63. *Дугин А.* Основы геополитики. — М., 1997.
64. *Мартино Дж.* Технологическое прогнозирование. — М., 1977.
65. *Петровский В. Ф.* Американская внешнеполитическая мысль. — М., 1986.
66. *Поздняков Э. А.* Внешнеполитическая деятельность и международные отношения. — М., 1994.
67. *Поздняков Э. А.* Философия и политика. — М., 1994.
68. *Теория прогнозирования и принятие решений.* — М., 1977.
69. *Хрусталева М. А.* Системное моделирование международных отношений. — М., 1988.
70. *Бжезинский Зб.* Великая шахматная доска. — М., 1999.
71. *Ломакин В. К.* Мировая экономика. — 1998.
72. *Національна безпека України: історія і сучасність* / За ред. О. Гончаренка. — К., 1993.
73. *Коллинз Дж.* Большая стратегия: принципы и практика. — М., 1975.
74. *Лебедева М.* Международные конфликты. — М., 1998.
75. *Гончаренко А. Н., Косолапов В. В.* XXI век в зеркале футурологии. — М., 1986.
76. *Тойби А.* Постигание истории. — М., 1991.
77. *Хантингтон С.* Столкновение цивилизаций. — Полис. — 1994. — № 1.
78. *Фукуяма Ф.* Конец истории // США: экономика, политика, идеология. — 1990. — № 5.
79. *Україна 2000 і далі: геополітичні пріоритети і сценарії розвитку.* — К., 1999.
80. *Бус Кон.* Теория международных отношений. — М., 2001.

81. *Матеріали* Всесвітнього самміту зі стійкого розвитку. — Йоганесбург, 1992.
82. Янч К. Прогнозирование научно-технического прогресса. — М., 1974.
83. Гончаренко А. Н. Военно-политическое прогнозирование США. — К., 1987.
84. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин: У 2 ч. — Львів, 1993.
85. *Матеріали* до курсу RAND Corp: “Оборонна політика”: У 2 ч. — К., 1993, Мс. Kinlay and R. Little. Global Problems and World Order. 1986.
86. National Security Strategy for a New & Century. — Wash, 1997.
87. National Security Strategy of the United States. — Wash, 2003.
88. Web-Site Національного інституту стратегічних досліджень www.niss.gov.ua
89. Національного інституту проблем міжнародної безпеки www.niisp.gov.ua
90. Web-Site Президента України www.president.gov.ua
91. Web-Site Європейського Союзу www.europa.eu.int
Web-Site НАТО www.nato.int
92. Web-Site Кабінету Міністрів України www.kmu.gov.ua
93. Web-Site Міністерства закордонних справ України www.mfa.gov.ua
94. Web-Site Міністерства внутрішніх справ України www.cen-trmia.gov.ua
95. Web-Site Міністерства оборони України www.mil.gov.ua
96. Web-Site Ради національної безпеки та оборони України. www.rainbow.gov.ua
97. Служба безпеки України www.ssu.gov.ua
98. Web-Site Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції www.me.gov.ua
99. Web-Site Центрального розвідувального управління США www.cia.gov.ua

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Зміст дисципліни “Актуальні проблеми зовнішньої політики країн Європи”	4
Питання до іспиту	20
Список літератури	26

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>О. М. Коваленко</i>
Комп’ютерне верстання	<i>О. А. Залужна</i>

Зам. № ВКЦ-3855

Підп. до друку 24.04.09. Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.
Друк ротаційний трафаретний.

Ум. друк. арк. 1,98. Обл.-вид. арк. 1,81. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП “Видавничий дім “Персонал”
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008 р.*